

Viite: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö LVM/1832/03/2016

LAUSUNTO VESILIKENNELAIN KOKONAISUUDISTUSTA KOSKEVASTA ARVIOMUISTIOSTA

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa vesiliikennelain kokonaisuudistusta koskevasta arviomuistios-
ta. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

1. Vuokravesäsäntelyn keventäminen tai kumoaminen

1.1. Yleistä

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää mahdollista sääntelyn keventämistä hyvänä yritysten ja elinkeinotoiminnan mahdollistamisen ja uusien palvelujen syntymisen kannalta, mutta samaan aikaan pidetään kuitenkin tärkeänä, että asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus on taattu ja ettei turvallisuustasoa ainakaan heikennetä nykyisestä tasosta.

1.2. Liitos kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöön

Vesiliikennelain kokonaisuudistusta koskevassa arviomuistiossa esiin nostetulla mahdollisella vuokravesäsäntelyn keventämisellä tai kumoamisella on liittymäpinta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla olevaan kuluttajaturvallisuuslakiin (920/2011), joka on kuluttajille tarjottavien tavaroiden ja palveluiden turvallisuutta koskeva yleislaki, joka täydentää tarvittaessa muuta lainsäädäntöä. Kuluttajaturvallisuuslain 4 §:n mukaan sitä sovelletaan kulutustavaroihin ja kuluttajapalveluihin siltä osin kuin niiden aiheuttamien terveys- ja omaisuusvaarojen ehkäisemisestä ei muualla laissa ole säännöksiä, joissa edellytetään vähintään samaa turvallisuustasoa kuin kuluttajaturvallisuuslaissa ottaen huomioon kaikki kysymyksessä olevien kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuuteen liittyvät seikat. Kuluttajaturvallisuuslaki on toissijainen ja täydentävä, ns. turvaverkkosäädös.

Arviomuistiossa tuodaan esiin, että osaksi vuokraveneily saattaisi jatkossa olla myös kuluttajaturvallisuuslainsäädännön piirissä, jos sektorilainsäädäntö ei kata kaikkea. Työ- ja elinkeinoministeriö on pitänyt erit-

täin tärkeänä, että eri sektoreille kuuluvien palveluiden turvallisuudesta säädettäisiin aina ensisijaisesti kyseisessä erityissääntelyssä riittävän kattavasti. Sekä kuluttajien turvallisuuden että valvonnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että vuokravenetoiminnan turvallisuutta valvoisivat liikennesektorin valvontaviranomaiset, joilla on kyseiseen alaan liittyvä erityisasiantuntemus ja jotka valvovat yleisesti vesikulkuneuvojen ja vesillä liikkumisen turvallisuutta, ja näin myös yritykset saavat parhaan lisäarvon viranomaisvalvonnasta. Lisäksi on huomattava, että kuluttajaturvallisuuslakia ei sen 3 § 2 momentin mukaan voida soveltaa tilanteisiin, joissa luonnollinen henkilö tarjoaa palvelua muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

2. Vuokravenesääntelyn kumoaminen ja vesiliikennelain kokonaisuudistuksen tavoitteet

2.1. Viranomaisten roolien ja tehtävien selkeyttäminen

Arviomuistiossa vesiliikennelain kokonaisuudistuksen tavoitteina mainitaan mm. viranomaisten roolien ja tehtävien selkeyttäminen. Arviomuistiossa todetaan yleisesti valvontavastuiden selkeyttämisen osalta, että Trafín alan erikoisosaamisen perusteella sen roolia vesiliikennelain yleisen valvonnan osalta vahvistettaisiin. Vuokravenesääntelyn purkamisen osalta arviomuistiossa viitataan Trafín julkaisuun 22/2016 ”Vuokraveneitä koskevien erityissäästöjen kumoaminen, Vaikutusten arviointi”, jossa tuodaan esiin, että vuokravenesääntelyn purkaminen vaikuttaisi viranomaisvastuisiin siten, että Trafín viranomaistehtävät vähenisivät ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) rooli korostuisi palveluiden valvonnassa. Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että Tukesin roolin korostaminen olisi ristiriidassa sen vesiliikennelain kokonaisuudistuksen tavoitteen kanssa, että valvontaviranomaisten vastuita selkeytettäisiin. Tukesilla ei myöskään ole erityisosaamista vesillä liikkumisen turvallisuuden valvontaan. Kuluttajien ja alalla toimivien elinkeinonharjoittajien kannalta valvontatoimivallan jakaantuminen useamman viranomaisen kesken voi aiheuttaa epäselvyyttä. Kuluttajien turvallisuuden ja toiminnanharjoittajien oikeusturvan kannalta olisi parempi, että saman alan valvontaa hoitaisi alan parhaiten tunteva sektoriviranomainen.

Trafín vuokravenesääntelyn purkamista koskevassa julkaisussa myös todetaan, että nykyisin vuokraveneitä koskevan viranomaistoiminnan voidaan arvioida olevan melko hyvällä tasolla, ja että nykyisen viranomaistoiminnan vahvuutena voidaan pitää sen ennakoivaa toimintatapa, mikä sääntelyn kumoamisen seurauksena muuttuisi, kun viranomaiskatsastuksista ja lupakirjamenettelystä luovuttaisiin.

2.2. Norminpurku ja hallinnollinen taakka

Yksi vesiliikennelain kokonaisuudistuksen tavoitteista on arviomuistion mukaan mahdollisen turhan sääntelyn purku. Lisäksi mainitaan, että vesiliikenteen sääntelyä uudistetaan ja karsitaan kokoamalla mahdollisuuksien mukaan sääntely yhteen lakiin, minkä vesiliikennelain kokonaisuudistusta koskevassa säädöshankepäätöksessä nähdään edistävän norminperkuuta. Viranomaisten hallinnollisen taakan keventämisen osalta Trafín julkaisussa todetaan, että vaikka erityissääntelyn kumoaminen todennäköisesti keventäisi Trafín hallinnollista taakkaa, se saattaisi kasvattaa sitä muiden viranomaisten osalta, kun Trafín tehtävien poistumisen lisäksi niitä kuormittaisi myös vuokravenetoiminnan kasvu. Julkaisun mukaan muutosten vaikutukset vuokraveneitä koskevaan vi-

ranomaistoimintaan olisivat näin ollen lähes neutraalit, eikä erityissäästösten kumoaminen tältä osin edistäisi norminpurkua. Työ- ja elinkeinoministeriö ei siten pidä perusteltuna, että vuokravenetoiminnan valvontaa siirtyisi Trafista Tukesiin. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen seikkaan, että vuokravenetoiminnan siirtyminen kuluttajaturvallisuuslain piiriin ei toteuttaisi yhteen lakiin kokoamisen tavoitetta, johon vesiliikennelain kokonaisuudistuksella pyritään. Kuluttajaturvallisuuslaki on yleisluontoinen laki, jossa ei määritellä selkeitä, yksityiskohtaisia vaatimuksia toiminnalle. Yksityiskohtaisemman sektorilainsäädännön puuttuessa vuokravenetoimintaa harjoittavien toimijoiden saattaisi jatkossa olla vaikeampaa arvioida, mikä on lainsäädännön edellyttämä riittävä turvallisuustaso, millä ei olisi uudistuksella tavoiteltavaa selkeyttävää vaikutusta eikä se olisi kansalaisten turvallisuuden kannalta suositeltavaa. Lisäksi, jos uusien tehtävien tuomista Tukesiin harkitaan, niin samalla tulee varmistaa valvontaviranomaisen riittävät resurssit.

2.3. Turvallisuuden lisääminen

Arviomuistiossa vesiliikennelain kokonaisuudistuksen tavoitteina mainitaan myös vesiliikenteen turvallisuuden ja vastuullisen veneilyn lisääminen. Trafın vuokravenesääntelyn purkamista koskevassa julkaisussa kuitenkin todetaan, että sääntelyn purkamisella olisi vuokravenetoiminnan turvallisuuteen kielteisiä vaikutuksia. Kielteisiä turvallisuusvaikutuksia voisivat muistion mukaan olla muun muassa kaluston rapistuminen, veneiden päälliköiden osaamattomuus ja lupa kuljettaa veneitä 1,0 promillen humalassa, mitkä lisääisivät onnettomuuksia. Kaiken kaikkiaan asiakas ei jatkossa enää tietäisi, onko hänen vuokraamansa palvelu tai tuote turvallinen vai ei. Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että nämä vuokravenesääntelyn mahdollisesta kumoamisesta johtuvat kielteiset turvallisuusvaikutukset ovat ristiriidassa kokonaisuudistuksella tavoiteltavien vesiliikenteen turvallisuuden ja vastuullisen veneilyn lisäämisen tavoitteiden kanssa. Ne ovat myös epätoivottavia niin asiakkaiden kuin työntekijöidenkin turvallisuuden näkökulmasta.

Trafın julkaisussa kerrotaan, että vuokravenetoiminnan turvallisuuden parantamiseksi on kehitetty vuosien mittaan useita suojausmekanismeja, joiden tarkoituksena on sekä onnettomuuksien ennalta ehkäisy että seurausten minimointi. Julkaisun mukaan vuokravenetoiminnan turvallisuuden ja viranomaistoiminnan voidaan nykyisin arvioida olevan melko hyvällä tasolla. Nykyisen toimintamallin nähdään julkaisun mukaan mahdollistavan sekä vuokravenetoiminnan valvonnan että turvallisuuden kehittämisen katsastusten ja lupakirja-menettelyn ansiosta. Kuitenkin julkaisussa mainitaan nykyisen toimintamallin heikkoutena, että on yrityksiä, joiden turvallisuuskulttuurin taso ei nykyisellään ole riittävä, ja että veneilijöiden turvallisuuskulttuuri on mennyt viime vuosina heikompaan suuntaan. Mikäli sääntely purettaisiin, korvattaisiin valvonta Trafın julkaisun mukaan pitkälti asiakaspalautekäytännöllä ja alan itsesääntelyllä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että yrityksiä koskevat laissa säädetyt velvoitteet saattavat kaivata päivittämistä, mutta vuokravenetoiminnan turvallisuustaso ei kuitenkaan saisi laskea nykyisestä mahdollisten muutosten vuoksi. Jos nykyisessä turvallisuuskulttuurissa nähdään puutteita, ei ole perusteltua olettaa, että säännösten purkaminen ainakaan parantaisi yritysten turvallisuuskulttuuria, sillä yrityksillä ei välttämättä ole tietoa tai tuntemusta siitä, kuinka turvallisuutta voitaisiin parantaa. Vesillä

liikkumiseen liittyy kuitenkin sellaisia riskejä, että kuljettaessa siellä vesillä liikkumisen erityisolosuhteita tuntemattomia ja osaamattomia asiakkaita, on palvelun turvallisuustaso oltava riittävästi varmistettu.

Pekka Timonen
ylijohtaja

Anne Hyart
erityisasiantuntija

TIEDOKSI

TEM kirjaamo
Tukes